

Opetus- ja kulttuuriministeriö
copyright@minedu.fi
anna.vuopala@minedu.fi

Valmistautuminen EU:n komission Digitaalisia sisämarkkinoita (Digital Single Market) koskevaan strategiaan

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt tekijänoikeusasioiden neuvottelukunnan jäseniä ja asiantuntijoita esittämään ministeriölle näkemyksensä esimerkiksi esteiden poistamisesta musiikki- ja av-palveluiden siirrettävyyden tieltä EU-maissa (portability). Samalla jäsenet ja asiantuntijat voivat lausua myös muista Euroopan unionin digitaalisten sisämarkkinoiden kehittämisen kannalta tärkeiksi katsomistaan asioista. Ministeriö pyytää tarkastelemaan asioita erityisesti Suomen näkökulmasta (suomalaiset oikeudenhaltijat, Suomessa toimivat yritykset ja yhteisöt).

Yleisradio Oy kiittää mahdollisuudesta lausua EU:n komission digitaalisia sisämarkkinoita koskevasta strategiasta. Tässä vaiheessa lausumme vain esteiden poistamisesta av-palveluiden siirrettävyyden tieltä (portability) ja sisältöjen alueellisten rajoitusten kieltämisestä (geo-blocking).

Julkisen palvelun yhtiöt ovat olennainen osa yhteiskuntaa ja demokraattista kehitystä. Eurooppalaiset julkisen palvelun yleisradioyhtiöt ovat keskeisiä eurooppalaisen sisällön tuottajia, sijoittajia ja välittäjiä. Ne myös tukevat digitaalista taloutta ja digitaalista yhteiskuntaa EU-maissa. Komission digitaalisia sisämarkkinoita koskevassa strategiassa tulee huomioida tämä.

Ymmärrämme Yleisradio Oy:ssä huolen digitaalisten sisämarkkinoiden toiminnasta, mutta pelkäämme, että eurooppalaisen av-sektorin toimintaedellytykset ja merkitys varsinkin eurooppalaiselle kulttuurille ja identiteetille on unohdettu. Tällä hetkellä käytävästä keskustelusta syntyy kuva, että Euroopan komissio on keskittynyt lähinnä teknologiaan. Jotta komission tavoitteet saavutetaan, on tärkeää muistaa myös sisällöt, Euroopan av-sektori ja Euroopan kulttuuri- ja luovat alat. Esimerkiksi julkisen palvelun yleisradioyhtiöiden tehtävänä on korkealaatuisen sisällön varmistaminen. Tällä varmistetaan, että Euroopan kulttuurinen diversiteetti ja pluraliteetti toteutuvat.

Julkisen palvelun yhtiöt ovat omalla toiminta-alueellaan merkittäviä sisällöntuottajia ja -ostajia. Nyt kyseessä olevan ehdotuksen kärsinä on edistää suurten keskitettyjen toimijoiden toimintaedellytyksiä. Esimerkiksi OTT-toimijat keskittyvät lähinnä tavoittelemaan suuria yleisöjä massatuotteilla ja investoinnit alkuperäiseen sisältöön ovat vähäisiä. Julkisen palvelun mediayhtiöiden investoinnit kansallisiin sisältöihin ovat elintärkeitä eurooppalaisille tekijöille ja toimijoille. EBU:n mukaan esimerkiksi Netflixin investoinnit originaaliin sisältöön ovat noin 10 %. EBU:n jäsenten lähettämästä sisällöstä noin 84 % on kotimaista tai eurooppalaista. Yle käytti ohjelmatoimintaansa varatuista rahoista 97 % kotimaisiin sisältöihin vuonna 2014.

Julkisen palvelun yhtiöillä on kansallinen tehtävä (national remit). Geoblokkaukseen liittyen keskeinen ratkaisematon kysymys on, miten lisäoikeuksien hankkiminen kustannetaan. Mikäli Yleisradio Oy:n pitäisi ostaa euroopanlaajuiset oikeudet, joutuisivat suomalaiset kustantamaan nämä. Tämä olisi omiaan kaventamaan Yleisradio Oy:n tarjontaa ja muutoinkin supistamaan toimintaedellytyksiä. Yritykset, joiden toiminta keskittyy yhden jäsenvaltion alueelle, eivät yleensä pysty hankkimaan tuloja kyseisen valtion ulkopuolelta. Tämä koskee erityisesti julkisen palvelun yhtiöiden tulonmuodostusta. Lähtökohtaisesti Yle-veroa joutuvat maksamaan Suomessa verovelvolliset. Tilanne on kuitenkin ainakin pääosin sama myös kaupallisella medialla, jonka markkina-alue rajoittuu yhden valtion alueelle.

Geoblokkauksen kieltämisen myötä kansalliset ja eurooppalaiset sisällöt vähenisivät ja markkinat keskittyisivät suurten kansainvälisten toimijoiden ympärille. Erityisen haavoittuvaisia olisivat pienet kulttuurialueet. Geoblokkauksen kieltämistä olisi vaikeaa soveltaa sisällöntuotantoon. Kansalliset lisenssit katoaisivat ja lähettäjäyritysten pitäisi ilmeisesti ostaa paneurooppalainen lisenssi. Oikeuksien hankinta- ja rahoitusmallien on tärkeää olla pohdittuina ja olemassa ennen velvoitteiden asettamista lähettäjäyhtiöille.

Geoblokkauksen kieltäminen muuttaisi merkittävästi av-alan ansaintalogiikkaa. Ansaintalogiikka perustuu maakohtaisiin rajoihin. Lopputulos olisi arvaamaton ja pienillä kielialueilla kustannukset olisivat todennäköisesti kohtuuttoman korkeita verrattuna hyötyyn. Todennäköisesti Keski-Eurooppaan kohdistuvat haitat olisivat pienempiä kuin pienillä kielialueilla, missä käytetään ohjelmia alkuperäisillä kielillä eikä dubata sisältöjä vastaanottajamaan kielelle.

Eurooppalaisten sisältöjen hyödyntämiseen paremmin ja rajat ylittävästi voitaisiin päästä kehittämällä rajat ylittävää sopimuslisenssijärjestelmää. Sopimuslisenssijärjestelmä yhdistettynä satelliitti- ja kaapelidirektiivin (93/83/ETY) alkuperämaaperiaatteeseen voisi tarjota ratkaisun digitaalisten sisämarkkinoiden kehittämiseen. Tämä ratkaisu lisäisi laillisten verkkosisältöjen saatavuutta rajojen yli ja kasvattaisi oikeudenhaltijoiden tuloja. Ei ole tärkeää vain edistää maksullisten palvelujen siirrettävyyttä (portability), vaan yhtälailla vahvistaa vapaasti saatavien palvelujen (free-to-air) käytettävyyttä uudistamalla satelliitti- ja kaapelidirektiivi teknologianeutraalilla tavalla.

Yleisradio Oy

Katri Olmo
Lakiasianjohtaja

DSM-lausunto

Lakiasiat

Katri Olmo

1.4.2015

sivu 3/3